

Opinia
o ustawie o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji
(druk nr 751)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem niniejszej nowelizacji ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz.1191, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą", w myśl uzasadnienia do rządowego projektu (druk sejmowy nr 1810), jest konieczność doprecyzowania i skorygowania treści przepisów oraz usprawnienia procedur przewidzianych w ustawie, wprowadzonych w przeważającej części ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 112, poz. 769). Jak wynika z uzasadnienia krótki czas obowiązywania nowych przepisów wykazał, iż zachodzi pilna konieczność kolejnej nowelizacji ustawy. Nie zawiera ona bowiem niektórych koniecznych regulacji ustawowych odnoszących się do zastępców komorników sądowych oraz do postępowania dyscyplinarnego. Ponadto niektóre rozwiązania związane z trybem powoływania nowych komorników sądowych oraz zawieszania komorników w czynnościach wymagają usprawnienia procedury w tym zakresie. Niezbędna, zdaniem rządu, była również zmiana zasad pobierania opłaty stosunkowej w zakresie jej wysokości w nieskomplikowanych sprawach dotyczących dłużników korzystających z szeroko rozumianych świadczeń społecznych.

Do najważniejszych zmian dokonywanych opiniowaną ustawą należą w szczególności:

- wprowadzenie regulacji dającej zastępcy komornika legitymację prawno do używania przez niego pieczęci zastępowanego komornika, z zastrzeżeniem opatrywania jej własnym czytelnym podpisem oraz wzmianką o tym, że działa w zastępstwie - (art. 1 pkt 1 nowelizacji),

- dodanie przepisów, zgodnie z którymi w przypadku gdy w obszarze właściwości nowego sądu nie ma żadnej siedziby kancelarii komornika, Minister Sprawiedliwości z urzędu zarządzi utworzenie wolnego stanowiska komornika sądowego i rozpocznie procedurę jego obsadzenia (do czasu zakończenia tej procedury lub zniesienia rewiru czynności egzekucyjne wykonywaliby komornicy dotychczas właściwi),
- zmiana procedury powołania komornika m.in. w zakresie uzyskiwania opinii rady właściwej izby komorniczej o kandydacie (zmiana ust. 3 i 4 w art. 11 ustawy),
- wprowadzenie możliwości ubiegania się przez kandydata o powołanie tylko na jedno stanowisko komornika sądowego, a nie jak jest obecnie na stanowisko w jednym rewirze komorniczym - (proponowana zmiana ust. 6 art. 11 ustawy),
- ustanowienie możliwości wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie na, przewidziane w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy, postanowienie Ministra Sprawiedliwości o zawieszeniu komornika w czynnościach, oraz wskazanie procedury karnej, jako właściwej w zakresie rozpatrzenia przedmiotowego zażalenia (art. 1 pkt 6 lit. a noweli),
- rozszerzenie katalogu wierzytelności, przy egzekucji z których obowiązuje obniżona opłata stosunkowa – w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia, o nowe kategorie wierzytelności a mianowicie o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, zasiłek dla bezrobotnych, dodatek aktywizacyjny, stypendium oraz dodatek szkoleniowy wypłacane na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; jak również obniżenie dolnej granicy opłaty stosunkowej do 1/10 wysokości przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, dotychczas opłata ta nie mogła być niższa niż 1/20 - (art. 1 pkt 10 lit. a noweli),
- wprowadzenie instytucji miarkowania wysokości opłaty stosunkowej przez sąd (dodawane ust. 7 – 10 w art. 49 ustawy) – na wniosek dłużnika (a w określonym przypadku wierzyciela), złożony w terminie 7 dni od uzyskania informacji o ściągnięciu opłaty albo od dnia doręczenia postanowienia komornika, o którym mowa w art. 49 ust. 3 albo ust. 4, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących skargi na czynności komornika. Jako kryteria obniżenia opłaty opiniowana ustawa określa: nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów,

- uregulowanie całości postępowania dyscyplinarnego wobec komorników, asesorów i aplikantów komorniczych w ustawie,
- modyfikacja uregulowań dotyczących wskazania sądu właściwego w przedmiocie zażalenia na postanowienie Ministra Sprawiedliwości oraz na uchwałę komisji dyscyplinarnej o zawieszeniu komornika czynnościach. W obydwu tych przypadkach sądem właściwym będzie Sąd Okręgowy w Warszawie - (nowe brzmienie art. 74 ust. 4 i 78 ust. 2 ustawy),
- wprowadzenie klauzuli stanowiącej, iż w zakresie nieuregulowanym do postępowania dyscyplinarnego (zarówno przed komisją dyscyplinarną jak i w postępowaniu odwoławczym) stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, zaś sądem właściwym do rozpatrywania odwołania od orzeczeń komisji dyscyplinarnej (w miejsce dotychczasowego sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych) będzie sąd okręgowy właściwy według siedziby kancelarii obwinionego komornika - (proponowana zmiana w art.75 ustawy),
- uregulowanie kwestii dotyczących składu, zasad powoływania i kadencji komisji dyscyplinarnej (art. 75a i 75b), niezawisłości członków tej komisji w zakresie orzekania (art. 75c), składu zespołów orzekających i zasad ich wyznaczenia (art. 75d), określenia stron postępowania dyscyplinarnego (art. 75f), zasad ustanawiania obrońcy (art. 75g), procedury oraz zasad działania komisji dyscyplinarnej (art. 75 h, art. 75m oraz art.75n), a także określenia dyrektyw wymiaru kary w postępowaniu dyscyplinarnym (art. 75l).

Pozostałe zmiany zawarte w opiniowanej ustawie mają charakter korelujący i porządkujący.

Ustawa zawiera również regulacje przejściowe, zgodnie z którymi postępowania:

- a) w sprawach powołania na stanowisko komornika i asesora komorniczego oraz wpisu na listę aplikantów komorniczych wszczęte przed dniem wejścia w życie nowelizacji (art. 2),
 - b) w sprawach zawieszenia komornika w czynnościach wszczęte przed dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy (art. 3),
 - c) dyscyplinarne wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy do czasu ich zakończenia w danej instancji (art. 5)
- toczą się według przepisów dotychczasowych.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 58. posiedzeniu w dniu 8 stycznia 2010 r. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym. Projekt ten był przedmiotem prac Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, zwanej dalej "Komisją". W trakcie prac sejmowych do ustawy wniesiono poprawki, które nie wpłynęły w sposób istotny na kształt ustawy. Opracowując sprawozdanie (druk sejmowy nr 2606) Komisja w szczególności odstąpiła od przyjętej, w przedstawionym przez rząd projekcie, koncepcji rezygnacji z obowiązku uzyskiwania od organów Policji informacji o kandydacie na stanowisko komornika i asesora komorniczego oraz o osobie ubiegającej się o wpis na listę aplikantów komorniczych (uchylone w projekcie rządowym przepisy art. 11 ust. 1a, 1b i 5a oraz art. 29 ust. 4 i art. 32 ust. 5). Wprowadzona została ponadto regulacja, zgodnie z którą w przypadku powołania komornika, jest on obowiązany, w zgłoszeniu do Ministra Sprawiedliwości, do podania także adresu utworzonej kancelarii, jak również do zawiadomienia o fakcie utworzenia kancelarii i jej adresie właściwego prezesa sądu rejonowego. Zaproponowane przez Komisję uregulowanie nakłada na komornika obowiązek zgłoszenia w odpowiednim terminie każdej zmiany adresu kancelarii.

W trakcie drugiego czytania, które miało miejsce na 58. posiedzeniu Sejmu w dniu 6 stycznia 2010 r. została zgłoszona poprawka (druk sejmowy nr 2606-A), w której wnioskodawca zaproponował, aby w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku wyegzekwowania, przez komornika, świadczenia wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego, komornik pobierał od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 8 % wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/10 (w zamian określonej w dotychczasowym brzmieniu nowelizacji 1/20) wysokości przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. W związku z czym projekt ustawy ponownie został skierowany do Komisji w celu jej rozpatrzenia. Komisja po rozpatrzeniu poprawki wniosła o jej odrzucenie.

W trzecim czytaniu Sejm, przyjął poprawkę zgłoszoną w drugim czytaniu.

III. Uwagi szczegółowe

- 1) art. 1 pkt 10 lit. a, ust. 1 – ustawodawca rozszerzając w art. 49 w ust. 1 katalog wierzytelności, przy egzekucji z których obowiązuje obniżona opłata stosunkowa (w wysokości 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia), wprowadza obok

dotychczasowych świadczeń wyegzekwowanych z rachunku bankowego dłużnika lub wynagrodzenia za pracę dłużnika nowe kategorii wierzytelności, takie jak: świadczenie z ubezpieczenia społecznego, zasiłek dla bezrobotnych, dodatek aktywizacyjny, stypendium oraz dodatek szkoleniowy, stosując konstrukcję wyliczenia szeregowego, w którym poszczególne elementy oddzielone zostały przecinkiem, a na końcu użyto spójnika koniunkcji „oraz”. Tak sformułowany przepis może prowadzić do interpretacji, iż zarówno do dwóch dotychczasowych kategorii wierzytelności jak i do nowowprowadzanych odnosić się będzie zawarte w dalszej części przepisu dookreślenie „wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy”. Mając na względzie zapewnienie czytelności przepisu z punktu widzenia adresata normy prawnej oraz oddanie intencji ustawodawcy, należałoby rozważyć sformułowanie niżej zaproponowanej poprawki.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 przed pkt 10 w lit. a po wyrazach "świadczenia z ubezpieczenia społecznego" skreśla się przecinek oraz dodaje wyrazy "jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy", a także skreśla się wyrazy ",wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,".

Należy ponadto rozważyć, czy w celu wykluczenia możliwości wystąpienia ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych, nie należy wprowadzić do ustawy przepisów przejściowych w zakresie uprawnień komorników do pobierania opłaty przewidzianej w art. 49 ustawy.

Mirosław Reszczyński

legislator